

RECENZIA/BOOK REVIEW

Muchová, E., Darmo, Ľ., a Leško, P. (2021). *Základy ekonómie*. Praha: Wolters Kluwer.

Nový pohľad na klasické témy ekonómie

Už v 4. storočí pred naším letopočtom grécky mysliteľ Xenofón napísal dielo s názvom „O prosperujúcej domácnosti“, kde sa v starogréčtine objavil pojem „Οἰκονομικός“, preložený Cicerom do latinčiny ako latinské slovo *Oeconomicus*. Termínu sa dostalo univerzálneho uznania po tom, čo bol použitý v názve diela Johna Stuarta Milla „Princípy politickej ekonómie“ (1848). Ako samostatná veda sa ekonómia objavila v 18. storočí vydaním knihy Adama Smitha „Pojednanie o povahe a príčinách bohatstva národov“ (1776). Ako však poznamenal rakúsky ekonóm Joseph Schumpeter, vnútorná logika ekonomických javov bola pochopená ešte pred Adamom Smithom, ale na intuitívnej predvedeckej úrovni.

Učebnica „Základy ekonómie“ z dielne autorov z Ekonomickej univerzity v Bratislave Evy Muchovej a jej kolegov Ľubomíra Darma a Petra Leška, ktorú vydalo vydavateľstvo Wolters Kluwer odpovedá na tri základné otázky ekonómie. Čo (a koľko) vyrábať? Ako vyrábať? Pre koho vyrábať? Poznatky ekonómie pomáhajú pochopiť správanie spotrebiteľov, rozhodovanie firiem, hospodársku politiku vlády a mnohé iné oblasti economickej teórie.

Cieľom učebnice je priniesť základné poznatky o ekonómii. Je vhodná pre žiakov stredných škôl, ktorí chcú študovať na špecializovaných ekonomických vysokých fakultách či katedrách ekonómie. Poslúži aj študentom vysokých škôl s ekonomickým zameraním. Vďaka prístupnému jazyku je vhodná aj pre tých, ktorí navštevujú alebo absolvovali iný odbor a chcú si doplniť svoje poznatky aj o túto sféru poznania.

Ekonómia je spoločenská veda, ktorá študuje výrobu, distribúciu a spotrebu tovarov a služieb. Ekonomická realita je predmetom vedeckých ekonomických teórií, ktoré sa ďalej členia na teoretické a aplikované. Teoretickému smeru sa hovorí aj teoretická ekonómia – skúmajú sa v nej črty procesu výmeny, distribúcie, voľba spôsobu použitia obmedzených zdrojov. Aplikovaná ekonómia študuje možnosti použitia zákonov, teórií, návrhov vypracovaných teoretickou ekonómiou priamo na fungovanie jednotlivých prvkov ekonomických systémov.

Učebnica autorského kolektívu Evy Muchovej, Ľubomíra Darma a Petra Leška približuje dvadsaťpäť klasických tém economickej teórie. Zárukou jej kvality je to, že autori dlhodobo pôso-

bia na Katedre ekonomickej teórie Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Najprv autori poskytujú odpoveď na otázku, čo je to ekonómia. Píšu aj o tom, čo je to ekonomické myslenie. Čitateľa zoznamujú s ekonomickými mysliteľmi od starého Grécka až po najvýznamnejších z minulého storočia. Venujú sa aj tomu, ako ekonómovia používajú čísla a z nich vytvorené grafy a modely. Približujú problematiku trhu, trhového mechanizmu, ale aj to, čo je to ponuka, dopyt. Autori sa zaoberajú elasticitou. Približujú to, ako pružne reagujú ceny na ponuku či dopyt. Venujú sa spotrebiteľom a ich správaniu. Tvrdia, že spotrebiteľia sa správajú racionálne. Pravdou je však aj to, že do procesov v reálnej ekonomike vstupujú aj iracionálne prvky, teda emócie. V knihe sú informácie o tom, ako sa správajú firmy. Čitateľ sa dozvie o nákladoch firmy. Učebnica približuje, ako sa firma správa na dokonale konkurenčnom a nedokonale konkurenčnom trhu. Dozvieme sa aj o výrobných faktoroch ako sú práca, pôda a kapitál či analýza a meranie hrubého domáceho produktu.

Učebnica čitateľovi priblíži aj to, čo je to ekonomický rast, ekonomický cyklus, makroekonomická rovnováha, spotreba a úspory. Ďalší blok učebnice sa venuje úlohe financií v ekonomike – peniazom, menovému systému, inflácii. Autori neobišli ani fiškálnu (rozpočtovú) a menovú politiku, devízový trh, výmenný kurz meny. Kniha neobchádza ani ekonomické aspekty sociálnej stránky národného hospodárstva, ako sú nezamestnanosť či nerovnosť. Autori nevynechali ani najaktuálnejšie

problémy súčasnej globalizácie ekonomických procesov.

Ekonómia vôbec nie je nudnou vedou založenou na nezrozumiteľných pojmoch, grafoch a vzorcoch, ako by sa mohlo zdať. Je to veda o človeku, ktorý od určitého stupňa spoločenského vývoja racionalizuje svoje konanie tak, aby čo najlepšie využil obmedzené zdroje a naplnil tak svoje subjektívne ciele a preferencie. Ekonómia je jednou zo spoločenských vied a svoje postavenie umocňuje tisíročiami overenou skutočnosťou, že bez ekonomických vzťahov nie je spoločenský život v našom ponímaní možný, keďže ekonomické vzťahy zabezpečujú napríklad aj vzájomnú interakciu medzi ľuďmi.

Dôkazom toho, že ekonómia nie je nudná veda, sú testy, otázky na zamyslenie, ktoré chtiac- nechtiac čitateľa nútia, aby hlbšie uvažoval o tom, čo si prečítal. Učebnica je preto vhodná nielen pre tých, čo študujú ekonómiu, ale aj iných záujemcov.

*Vladimír Bačišin
Pavel Razin*